erasmus+

Ins & Outs volwasseneneducatie Erasmus+

Laat je inspireren en doe óók mee!

Erasmus+

Inhoudsopgave

Voorwoord **4**

1 Inleiding **5**

2 Actielijn 1: Lerende mobiliteit in de volwasseneneducatie **7**
2.1 Voorwaarden en regelgeving 8
2.2 Projectvoorbeelden 10

3 Actielijn 2: Strategische partnerschappen **15**
3.1 Voorwaarden en regelgeving 16
3.2 Projectvoorbeelden 18

4 Aan de slag **23**
4.1 Voorbereiding 23
4.2 Projectuitvoering 26
4.3 Verspreiding projectresultaten 27

5 EPALE - Electronic Platform for Adult Education in Europe **28**

6 Bijlage: toegekende projecten **30**
6.1 Lerende mobiliteit 30
6.2 Strategische partnerschappen 32

Voorwoord

Wil je weten wat de mogelijkheden zijn van Erasmus+ voor de volwasseneneducatie? Lees dan deze informatie over het programma Erasmus+, de twee actielijnen: Lerende mobiliteit en Strategische partnerschappen, de projectvoorbeelden en het overzicht van alle projecten die door Erasmus+ ve al zijn toegekend. Zo kun je inspiratie opdoen voor je eigen projectaanvraag.

Lees het hoofdstuk ‘Aan de slag’! voor praktische hulp bij je aanvraag, voorbereiding en uitvoering van je project en maak kennis met het digitaal platform voor de volwasseneneducatie: EPALE.

We wensen je heel veel leesplezier en denken graag met je mee om je projectidee tot een kansrijke projectaanvraag uit te werken!

Nationaal Agentschap Erasmus+ mbo-ve

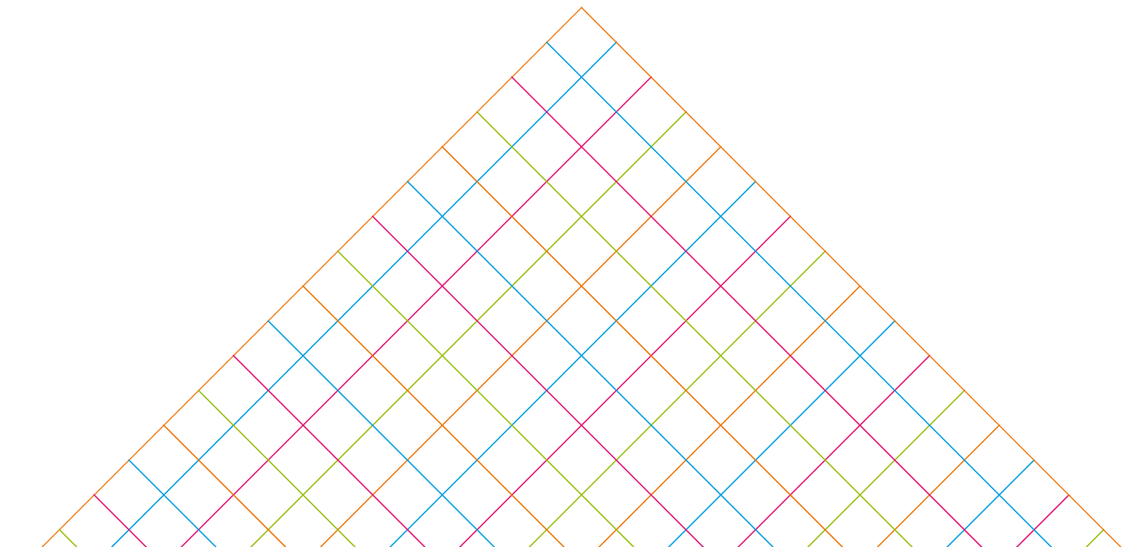

Inleiding

Erasmus+ is het Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport (2014-2020). Het programma biedt de mogelijkheid om uit te wisselen en samen te werken met Europese partners. Er zijn twee actielijnen: de actielijn mobiliteitsprojecten en de actielijn strategische partnerschappen.

Erasmus+ voor de volwasseneneducatie

Ook voor het stimuleren van Europese mobiliteit en samenwerking van professionals in de volwasseneneducatie stelt Erasmus+ subsidie beschikbaar.
Alle organisaties die zich inzetten om kwetsbare volwassenen te ondersteunen bij hun deelname aan de maatschappij of die zich richten op de arbeidsmarkttoeleiding van (langdurig) werklozen (scholen, bibliotheken, vrijwilligersorganisaties, gemeenten, leerwerkloketten, werkgevers, welzijnsinstellingen enzovoort) kunnen een projectaanvraag indienen bij het Nationaal Agentschap Erasmus+. Dit kan via formeel onderwijs gebeuren, maar ook via non-formele trainingen of cursussen.

Doelstellingen

Het is van belang dat jouw project past bij de behoeften van de doelgroep, de doelstellingen die jouw organisatie nastreeft en de nationale en Europese onderwijsagenda's. Het Nederlandse Nationaal Agentschap Erasmus+ heeft daarnaast twee prioriteiten centraal vastgesteld:

- inclusie van kwetsbare doelgroepen;
- professionalsering van docenten en vrijwilligers.

Door de (kennis)uitwisseling van vaardigheden en kennis van professionals en vrijwilligers neemt de kwaliteit van de volwassenen-educatie in Nederland en in Europa toe. Dit draagt ook bij aan versterking van de Europese economie, zodat we beter kunnen concurreren met andere kennisregio's, waar ook ter wereld. Erasmus+ is een van de middelen om hieraan te werken.

Subsidie

Je kunt subsidie aanvragen voor professionals en vrijwilligers die met de doelgroep, de volwassen leerders, in contact staan. Het gaat dus niet rechtstreeks om subsidie voor de doelgroep zelf.

Programmagids

In de programmagids die ieder jaar geüpdatet wordt door de Europese Commissie (zorg er dus voor dat je de meest recente versie te pakken hebt), worden de voorwaarden per actielijn uitgebreid toegelicht. Heb je een project toegekend gekregen in een bepaald jaar, dan is de programmagids van dát jaar leidend. Je kunt de programmagids vinden op www.erasmusplus.nl.

Mocht je na het doornemen van alle informatie nog vragen hebben, dan kun je contact opnemen met het Nationaal Agentschap Erasmus+ ve, via mbo-ve@erasmusplus.nl.

Actielijn 1: Lerende mobiliteit in de volwasseneneducatie

Je kunt als organisatie of als consortium van meerdere organisaties subsidie aanvragen voor een project binnen de actielijn Lerende mobiliteit (KA1). Binnen deze actielijn kun je voor een (korte of langere) periode naar het buitenland gaan. Je neemt bijvoorbeeld een kijkje in de keuken van een organisatie in Europa die net een stapje verder is met een bepaald thema of activiteit of met het bereiken van een bepaalde doelgroep. Wat je gezien en geleerd hebt, deel je na terugkomst met je collega's en andere geïnteresseerden en je brengt je ervaringen zoveel mogelijk in praktijk binnen jouw organisatie.

Je kunt ook een training volgen, deelnemen aan een vakinhoudelijke conferentie of lesgeven bij een organisatie in Europa om daar jouw kennis over te brengen. Je draagt hierdoor bij aan de doelstellingen van jouw organisatie en van Erasmus+. Je vergroot naast je vakvaardigheden ook je algemene vaardigheden, zoals je talenkennis en kennis van andere culturen en gewoonten. De opgedane kennis deel je vervolgens met je collega's en je netwerk. Een boost voor je vakkennis en je persoonlijke ontwikkeling!

Bekijk het overzicht voor de actielijn Lerende mobiliteit (KA1) op de pagina's hierna.

2.1 Voorwaarden en regelgeving

Doelen
Subsidie voor internationale mobiliteit die onder andere bijdraagt aan:
- ontwikkelen van competenties in relatie tot het beroep en taalvaardigheden;
- breder begrip van educatie in andere Europese landen;
- verbetering van de kwaliteit van leren en doceren;
- modernisering en internationalisering van de educatie.

Doelgroep
Alle professionals en vrijwilligers die betrokken zijn bij de volwasseneneducatie kunnen deelnemen. De vrijwilliger moet een aantoonbare relatie met de aanvragende organisatie hebben, bijvoorbeeld door het laten zien van een vrijwilligerscontract. Alleen organisaties kunnen subsidie aanvragen (rechtspersonen), dus geen individuen. Je kunt ook met meerdere organisaties samen een aanvraag indienen: dan kun je de voorbereidende werkzaamheden delen en je kunt bij elkaar de vinger aan de pols houden bij het nadenken over de opbrengst en het verspreiden van je ervaringen.

Deadline
De deadline voor het aanvragen van subsidie is een of tweemaal per jaar (in ieder geval in het voorjaar en mogelijk ook in het najaar, als er nog middelen zijn voor een tweede ronde). Kijk op www.erasmusplus.nl voor het laatste nieuws!

Looptijd
Projecten hebben een looptijd van één tot twee jaar. Dat wil zeggen dat na toekenning van je project jouw mobiliteit(en) in deze periode moeten plaatsvinden.

Subsidieopbouw
Afhankelijk van het aantal mobiliteiten dat je als organisatie aanvraagt, wordt de subsidie berekend. Je kunt subsidie ontvangen voor de reiskosten, de verblijfskosten en de kosten die je als een organisatie maakt om dit te organiseren (organisatiekosten). Er wordt gewerkt met vaste tarieven voor de verschillende posten en er is geen cofinanciering van de organisatie nodig. In de praktijk zijn de kosten voor de reis en het verblijf meestal dekkend, al is dit natuurlijk ook afhankelijk van de keuzes die je maakt. Als het gaat om de uren die besteed worden door de organisatie en de betrokken deelnemers, dan wordt er vaak wat op toegelegd. In sommige gevallen kun je ook subsidie aanvragen voor uitzonderlijke kosten, of voor de zogeheten 'special needs'. Het Nationaal Agentschap Erasmus+ bespreekt graag met je of dit voor jouw project van toepassing kan zijn.

Duur verblijf
Het verblijf van de professionals in het buitenland is minimaal twee dagen en maximaal twee maanden, exclusief de reisdagen.

2.2 Projectvoorbeelden

Om je een idee te geven wat deze projecten inhouden, vind je hieronder een korte beschrijving van de projecten. De uitgebreide inspiratieverhalen van deze projecten vind je op www.erasmusplus.nl/inspiratie-resultaten.

EPEA-NL: PEC-NL | Changing landschapes

Floor Kloosterman

Het Prison Education Consortium Nederland (PEC-NL) heeft als consortium een aanvraag ingediend onder de noemer changing landscapes. De organisaties houden zich alle bezig met onderwijs voor mensen die te maken krijgen met een vorm van sanctie-uitvoering en zich weer moeten richten op een goede en veilige terugkeer in de maatschappij.

TIP

Blijf niet te lang hangen in het papierwerk, onderneem actie!

"Met het brede consortium zijn we zowel betrokken bij formeel als informeel leren. We geloven als consortium in de kracht van het samenbrengen en verbinden van de deze twee leervormen.

"Een jobshadow-ervaring opent je ogen en haalt je uit de waan van de dag"

Op een conferentie in Wenen maakten een aantal deelnemers kennis met nieuwe ontwikkelingen, leerstijlen en benaderingen in het gevangenisonderwijs. Een deelnemer heeft een Summer school over system dynamics bijgewoond in IJsland. De consortiumleden woonden onlangs een onderwijsdag in een jeugdgevangenis in Nederland bij. Voor de rest van het project staan nog jobshadowings, een training en een werkbezoek gepland voor kennisdeling en –uitwisseling.

We willen in het project zo veel mogelijk kennis opdoen, delen en dissemineren, nationaal en internationaal met professionals maar ook met ervaringsdeskundigen. We willen onze kennis en kunde delen met de verantwoordelijke staatsecretaris van DJI en de Reclassering zodat zij ons standpunt meenemen in de adviesnota 'Recht doen, kansen bieden'. Als consortium willen we hierop aanbevelingen/aanvullingen doen."

"De meeste ideeën over onderwijs zijn niet nieuw, maar niet iedereen kent de oude ideeën" Euclides

Deltion College: Deltion College supports adult learners

Herman Zwakenberg

Stafmedewerkers van het Deltion College bezoeken in november 2018 twee scholen van Kunskapsskolan in Stockholm om te leren van hun aanpak in gepersonaliseerd leren. Zij zullen kennisnemen van de pedagogische aanpak en de manier waarop in Finland onderwijs is vormgegeven. Zij zullen ook ervaring opdoen met het taalonderwijs aldaar. Naast deskundigheidsbevordering en teambuilding doen de deelnemers ook een interculturele ervaring op.

“Met het geleerde willen we de innovatieve aspecten van gepersonaliseerd leren invoeren en implementeren. Hiermee kunnen we ook inburgeraars meer perspectief bieden op de arbeidsmarkt. De resultaten stellen we beschikbaar voor de volwasseneneducatie in Nederland. Ook twee medewerkers van de Gemeente Zwolle nemen deel aan de uitwisseling. Hiermee willen we meer draagvlak bij de gemeente Zwolle creëren om inhoudelijke veranderingen door te kunnen voeren in de uitvoeringspraktijk in de volwasseneneducatie.
Het onderwijs wordt hiermee aantrekkelijker voor inburgeraars en het vergroot het arbeidsmarktperspectief van inburgeraars. Met de uitwisseling willen we ook intern een betere inhoudelijke afstemming realiseren tussen de Afdeling Volwasseneneducatie en Startpunt Deltion.”

“Nu begrijp ik beter waar mijn klanten vandaan komen”

Stichting Barka: Staff training in social and vocational reintegration programmes for socially excluded-examples from Barka Network in Poland

Magdalena Chwarscianek

Stichting Barka NL is een non-profitorganisatie die kwetsbare en dakloze burgers uit Centraal- en Oost-Europa ondersteunt bij wonen en werken in Nederland. Burgers - die verschillende problemen ervaren op het gebied van huisvesting, werk, schulden, verslaving en administratieve zaken - worden met informeel taalonderwijs en informatiebijeenkomsten voorgelicht.

Omdat 65-80% van de cliënten in Nederland Pools staatsburger is, concentreert de Stichting zich op het opleiden van de medewerkers over het sociale systeem in Polen en het opbouwen van partnerschappen met organisaties daar.
Medewerkers van Barka NL hebben trainingen gevolgd bij de Barka Foundation in Polen. Een dynamisch netwerk van organisaties die diverse onderwijs-, re-integratie- en werkprogramma’s voor kwetsbare groepen uitvoeren.

“Dankzij het bezoek aan Polen en de kennismaking met de reïntegratieprogramma’s die daar worden aangeboden, kunnen onze medewerkers kwetsbare Poolse mensen in Nederland oprecht en competent begeleiden. Ze hebben veel geleerd over de houding, aanpak en manier van praten met kwetsbare personen. Zij kunnen zich nu beter verplaatsen in deze doelgroep qua achtergrond en motivatie. De deelnemers hebben een geweldige motivatieboost gekregen en hun werkwijze verbeterd.”

Welzijn Lelystad: Increasing Outreach and Participation through European Networks (IOPEN) in Non-formal Adult Education

Mirjam Bloedjes

Welzijn Lelystad heeft oren en ogen in de wijken en weet wat er leeft en nodig is. Welzijn is een lerende organisatie en de medewerkers blijven zich ontwikkelen. Ze maken deel uit van landelijke kennisnetwerken waar ze kennis halen en brengen.

“Door mijn samenwerking met Learn for Life voor onder andere het Festival van het Leren, ben ik in aanraking gekomen met de internationale uitwisseling van ervaringen in de non-formele educatie voor volwassenen. Samen met een collega heb ik aan de hand van interviews met collega’s het projectplan geschreven waarmee we met activiteiten de socio-economische situatie van kwetsbare doelgroepen in Lelystad en omgeving willen verbeteren. Het project loopt van april 2018 t/m december 2019 en brengt ons in Italië, Finland, Ierland en Zweden.

Het reisgezelschap bestaat steeds uit verschillende medewerkers en vrijwilligers van de afdelingen Vluchtelingenwerk, Lelystad Doet en Huis voor Taal’. Met de uitwisselingen verbeteren zij hun vaardigheden om de autochtone Nederlandstaligen met een laag niveau van geletterdheid, migranten, vluchtelingen en asielzoekers in staat te stellen deel te nemen aan de Lelystad-gemeenschap en de Nederlandse samenleving als geheel.
We streven met dit project tevens naar een duurzame samenwerking met de verschillende partijen.”

Actielijn 2: Strategische partnerschappen

De actielijn Strategische partnerschappen (KA2) biedt mogelijkheden voor kleine of grootschalige samenwerkingsprojecten tussen organisaties in verschillende programmalanden. Denk aan het (door)ontwikkelen en toepassen van vernieuwende aanpakken, zoals het ontwikkelen van methoden, een toolkit of een aanpak om een bepaalde doelgroep te bereiken. Door samen te werken met buitenlandse partners kun je je kennis en ervaring delen en/of verdiepen en leren van anderen. Je versterkt elkaar! Binnen de actielijn Strategische partnerschappen maken we onderscheid tussen projecten gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden (good practices) en projecten gericht op innovatie.

Het strategisch partnerschap kan gericht zijn op alleen de volwasseneneducatie maar je kunt ook samenwerken in de zogeheten ‘Triple Helix’: de driehoek onderwijs, overheid en bedrijfsleven. Erasmus+ stimuleert deze brede samenwerking. Door bepaalde zaken vanuit verschillende invalshoeken te bekijken, kun je tot integrale oplossingen komen voor vraagstukken op het gebied van opleiding en ontwikkeling. De projecten dienen aan te sluiten bij minimaal een sectoroverstijgende of een veldspecifieke prioriteit. Wat deze prioriteiten zijn, staat beschreven in de programmagids. Bekijk deze goed om zo het belang van je project optimaal aan te kunnen tonen. Je project moet op verschillende niveaus relevant zijn en uiteindelijk ook impact hebben.

3.1 Voorwaarden en regelgeving

Doelen

- versterken van de internationale samenwerking tussen actoren uit het onderwijsveld, overheid en bedrijfsleven;
- delen van kennis/good practices op het gebied van onderwijs en training;
- innovatie en kwaliteitsverbetering van het onderwijs afgestemd op de behoeften van de individuele laaggeschoolden of laag-gekwalificeerde volwassenen (bijvoorbeeld met methodieken, curricula, ICT-tools);
- ontwikkeling van methoden om de effectiviteit van het beleid van de volwasseneneducatie te bewaken of om de voortgang van volwassen leerders te volgen en te monitoren;
- competentieontwikkeling van opleiders voor het optimaal onderwijzen van geletterdheid rekenen en digitale vaardigheden, onder meer door inzet van ICT;
- effectieve strategieën voor outreach, begeleiding en motivering van de lerende volwassenen voor het (door)ontwikkelen van competenties en vaardigheden;
- erkennen en valideren van leerresultaten.

Doelgroep

Zowel als publieke als private organisatie kun je een aanvraag indienen. Aanbieders van formele educatie maar ook bibliotheken, lokale, regionale en nationale overheden, het bedrijfsleven en welzijns- en cultuurinstellingen kunnen reageren. Alleen een rechtspersoon kan een aanvraag indienen. Twijfel je of je in aanmerking komt? Neem dan contact op met het Nationaal Agentschap Erasmus+.

Deadline

De deadline voor het aanvragen van subsidie is eenmaal per jaar, in het voorjaar. Kijk op www.erasmusplus.nl voor het laatste nieuws!

Looptijd

De projecten hebben een looptijd van minimaal 12 maanden tot maximaal 36 maanden. Na toekenning van je project moeten de activiteiten in de periode die in je contract staat vermeld, worden uitgevoerd.

Aantal partners

Een strategisch partnerschap dient te bestaan uit minimaal drie organisaties uit drie landen die deelnemen aan het programma Erasmus+. Jij bent er daar zelf alvast één van!

Budget

Het maximum aan te vragen budget voor een driejarig project bedraagt €450.000.

Subsidie-opbouw

De toegekende subsidie is afhankelijk van de doelstellingen en de grootte van het project.
De subsidie wordt berekend op verschillende kostenposten: projectmanagement & implementatie, Europese project-bijeenkomsten, trainingskosten, 'intellectual outputs', multiplier bijeenkomsten, exceptionele kosten en ondersteuning voor deelnemers met speciale ondersteuningsbehoeften.

Cross-sectoraal

Het is ook mogelijk om projecten aan te vragen waarin verschillende onderwijssectoren betrokken zijn, bijvoorbeeld een sector-overstijgende samenwerking met het middelbaar beroepsonderwijs, de jeugdsector, het voortgezet- en primair onderwijs of het hoger onderwijs. Je dient je project in dat geval in bij de sector waar in jouw aanvraag de nadruk op ligt. Twijfel je? Neem dan contact op met het Nationaal Agentschap Erasmus+, dan denken wij met je mee!

3.2 Projectvoorbeelden

Om je een idee te geven wat deze projecten inhouden, vind je hieronder een korte beschrijving van de projecten. De uitgebreide inspiratieverhalen van deze projecten vind je op www.erasmusplus.nl/inspiratie-resultaten.

EDOS Foundation: Volunteer career guide

Jo Peeters

EDOS Foundation organiseert trainingen, workshops, projecten, en andere educatieve activiteiten om de persoonlijke en professionele ontwikkeling te ondersteunen en faciliteren van volwassenen die als vrijwilliger of als professional werkzaam zijn binnen het welzijnswerk of de volwasseneneducatie. EDOS Foundation is betrokken bij informeel leren.

“We hebben ervoor gekozen om dit project via Erasmus+ uit te voeren zodat we gebruik konden maken van kennis en ervaring die is opgedaan in het buitenland, in dit geval Kroatië, en omdat we de resultaten breed wilden verspreiden binnen het vrijwilligerswerk, in dit geval via het European Volunteer Centre. We hebben vrijwilligers begeleid bij het versterken van hun employability door hen, met een loopbaantraining, te helpen bij het valideren van de competenties die ze ontwikkelen binnen het vrijwilligerswerk. Zij worden zich bewust van de opgedane competenties en de relevantie daarvan voor de arbeidsmarkt.”

St. De Regenboog Groep: Street Support and public nuisance - inclusive education strategies versus marginalization

Katrin Schiffer

De Regenboog Groep zet zich in voor mensen met sociale problemen, zoals daklоosheid, drugs- en alcoholmisbruik en psychiatrische stoornissen. “We willen organisaties op het gebied van volwasseneneducatie, sociale organisaties en lokale overheden voorzien van informatie, inspiratie en goede praktijkvoorbeelden, die de inclusie van gemarginaliseerde groepen bevorderen en tegelijkertijd bijdragen aan het terugdringen van alcohol- en druggerelateerde overlast in de openbare ruimte.

We inventariseren de Europese situatie met betrekking tot daklоosheid en alcohol- en druggerelateerde overlast in de openbare ruimte in verschillende landen. Voor de ontwikkeling en implementatie van inclusieve mogelijkheden voor volwasseneneducatie en arbeidsintegratie ontwikkelen we een online toolbox. We willen een online Resource Center opzetten voor serviceproviders, lokale overheden, professionals en vrijwilligers in de zorg en de volwasseneneducatie.”

TIPS

Denk vanuit het probleem, niet vanuit een kant-en-klaar projectidee.

Betrek iedereen die relevant is bij je project; de stakeholders, beleidsmakers en de doelgroep zelf.

“Het ontwikkelen van gecijferdheid is essentieel voor participatie in de huidige maatschappij”

Hogeschool Utrecht: Common European Numeracy Framework

Kees Hoogland

De Hogeschool Utrecht is al vele jaren bezig zich hard te maken voor een goede plek van rekenen en gecijferdheid (numeracy) in de volwasseneneducatie. Ze werken daarbij nauw samen met Stichting Lezen en Schrijven en het Steunpunt Basisvaardigheden. Samen met universiteiten uit Ierland en Spanje en het scholingsinsituut BFI-OÖ uit Oostenrijk gaan ze aan de slag om een gezamenlijke Europese gecijferdheidstaal te ontwikkelen, een beschrijving van de inhouden, vaardigheden en attitudes die nodig zijn voor burgers om gecijferd in het leven te staan en volwaardig te kunnen participeren in de huidige maatschappij.

“We gaan dit ‘framework’ in nauwe samenwerking en wisselwerking met de praktijk ontwikkelen. Het project start op 1 december aanstaande, maar we zijn al vanaf de zomer bezig onze ideeën uit te dragen en opmerkingen te verzamelen op (internationale) bijeenkomsten die we bezoeken. Daarmee werken we vanaf de start van het project eigenlijk al aan de verspreiding van de resultaten. We streven naar een Europees framework dat gedeeld wordt door vele landen en instituten, zodat het veel meer is dan een losse opbrengst van een project.”

Nationaal Ouderenfonds: Sharing Stories; Sharing Life

Marije Blok

Het Nationaal Ouderenfonds is een landelijk goed doel. Samen met bedrijven en instanties, overheden, donateurs, ambassadeurs, vrijwilligers en medewerkers zet zij zich in voor kwetsbare ouderen. Eenzaamheid en sociale isolatie zijn grote problemen onder deze doelgroep.

“In het driejarige project ‘Sharing Stories, Sharing Life’ ontwikkelen we met partners uit Luxemburg, Verenigd Koninkrijk en Oostenrijk een training en een module (offline én digitaal) om de eenzaamheid tegen te gaan. De training faciliteert vrijwilligers in het ophalen van levensverhalen bij kwetsbare ouderen. De training bevat elementen die de oudere en de vrijwilliger op aantrekkelijke en laagdrempelige wijze ondersteunen bij het delen van verhalen.

We leren veel van de partners. Hoewel er veel verschillen zijn in de cultuur - bijvoorbeeld wat betreft de inzet van vrijwilligers of hoe men ouderen beschouwt – zijn er vooral overeenkomsten als het gaat om de uitgangspunten en principes achter de aangeboden projecten en diensten. Iedereen geeft relevante input vanuit de eigen context zodat de training voor verschillende settings in Europa geschikt wordt. Wanneer de training wordt uitgerold, zullen vrijwilligers (en ouderen) uit het hele land voordeel halen uit deze tool.”

Storytelling Centre: Alternative Ways to Learn a Second Language

Arjen Barel

Storytelling Centre en de Talentenschool uit Nederland werken samen met organisaties uit Frankrijk, Duitsland en België aan een alternatieve lesmethode voor vluchtelingen die qua inburgering tussen wal en schip raken. De beheersing van de taal is feitelijk een voorwaarde om te mogen blijven. De partnerlanden beschikken over goede formele methodes om een tweede taal te leren. Deze werkt voor veel nieuwkomers en een enkele oudkomer die nooit de taal leerde. Echter voor laaggeletterden of mensen die nooit geleerd hebben om te leren, zijn deze lesmethodes te hoog gegrepen.

“Met een alternatieve methode krijgen zij toch de kans om een nieuwe taal te leren, al is het op een wat basaal niveau. Niet formele leermethoden vormen de basis. We halen die onder meer uit het werken met storytelling. De tastbare resultaten van dit project zijn een handleiding en lesprogramma voor taaldocenten, die met deze doelgroep aan het werk gaan, en oefeningen voor de studenten zelf, waarbij plezier voorop staat. De lessen sluiten aan op wat de deelnemers in het dagelijks leven meemaken en spelenderwijs leren ze ook meer over de cultuur van hun nieuwe ‘thuis’land. Zo worden ze toch in de gelegenheid gesteld om actief deel uit te maken van de maatschappij.”

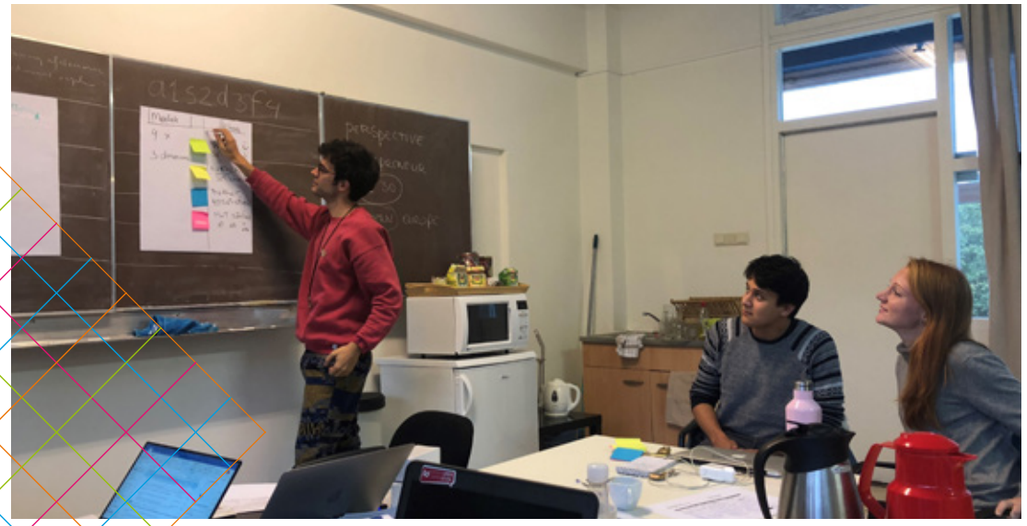

Aan de slag

In dit hoofdstuk vind je een beschrijving van verschillende stappen waar je aan moet denken wanneer je een project aanvraagt of uitvoert.

Het Nationaal Agentschap Erasmus+ heeft voor de actielijn Strategische partnerschappen een Roadmap gepubliceerd waarin het gehele proces stapsgewijs is beschreven. Deze Roadmap voor Strategische partnerschappen in de volwasseneneducatie vind je op de website.

4.1 Voorbereiding

1. Je hebt een idee voor een project. Deel je projectontwerp en aannames met anderen. Betrek verschillende stakeholders voor een brede input en reflectie. Bespreek de volgende vragen:
   - Wat verandert er door dit project? Voor wie geldt die verandering?
   - Wat zijn de cruciale voorwaarden om de verandering te laten slagen?
   - Welk probleem lost dit project op?
   - Wat zijn de omgevingsfactoren, op sociaal, politiek, economisch, technologisch vlak of anders, die hierbij een rol spelen?
2. Download het projectopzetformulier. Dit formulier, voor zowel lerende mobiliteit als strategische partnerschappen, vind je op de website www.erasmusplus.nl. Gebruik het formulier als leidraad: het bevat alle belangrijke onderdelen voor een complete projectbeschrijving.

3. Raadpleeg ook de programmagids Erasmus+ waarin alle voorwaarden en regels staan vermeld, ook deze vind je op de website www.erasmusplus.nl.
4. Denk aan de hand van de programmagids en het projectopzetformulier na over de verschillende onderdelen van het project: de relevantie, de strategie van het project, het projectontwerp en de toepassing van de projectresultaten. Voor het onderdeel impact kun je de impacttool gebruiken (impacttool.erasmusplus.nl).

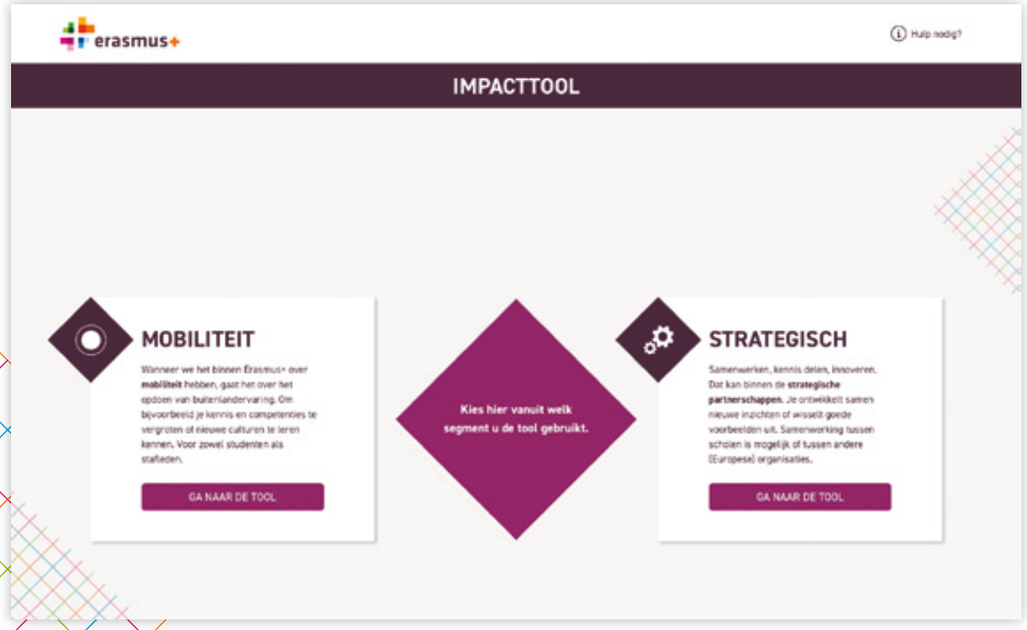

Deze tool helpt je na te denken over wat je met je project wil bereiken en of je projectopzet hierbij aansluit. Het is belangrijk dat je project zoveel mogelijk effect heeft en zo goed mogelijk slaagt. Welke verandering heeft jouw project tot gevolg voor het individu, voor de organisatie en voor de maatschappij? Probeer zo concreet mogelijk te zijn en stel realistische doelen.

“Een helder en concreet leerdoel maakt je aanvraag sterker”

5. Denk na over de selectie van de deelnemers en/of projectpartners en over hun rol bij de activiteiten. Zorg voor gemotiveerde deelnemers die het geleerde kunnen inpassen en overdragen op de werkvloer en/of sterke partners voor kennisoverdracht.

Ben je op zoek naar een samenwerkingspartner voor het (door)ontwikkelen en toepassen van vernieuwende aanpakken of een uitwisseling? Bekijk dan eens de volgende sites:

- **Het platform Erasmus+ Project Results** is een uitgebreide projectendatabase van de gesubsidieerde projecten Erasmus+ met tastbare projectresultaten. Voor projecten die vallen onder de strategische partnerschappen is het verplicht de resultaten in deze database op te nemen. (ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects)
- **EPALE**[1] is het Elektronisch Platform voor het leren van volwassenen in Europa. Het platform beschikt over een partnerzoekfunctie. Je maakt hiervoor eerst een profiel aan op ec.europa.eu/epale/nl/user/register om vervolgens in contact te komen met de juiste projectpartner. ec.europa.eu/epale/nl/partner-search
- **De LinkedIn-groep** is toegankelijk voor alle professionals uit de programmalanden van Erasmus+. De groep met ruim 2.600 leden deelt kennis en ervaring en mogelijkheden voor samenwerking. www.linkedin.com/groups/4105229/

[1] Zie volgend hoofdstuk voor meer informatie over EPALE.

"Een concreet leerdoel voor een training biedt focus tijdens de mobiliteit"

6. Maak goede afspraken over de communicatie binnen het partnerschap en met andere relevante belanghebbenden. Leg de gemaakte afspraken ook vast, zodat je hier op terug kunt komen.
7. Zorg voor de juiste balans in de taakverdeling en voor consistentie tussen financiën en activiteiten.
8. Vraag tijdens de voorbereiding een adviesgesprek aan met een van de consultants van het Nationaal Agentschap Erasmus+ ve. Zij zijn altijd bereid jou in dit proces te ondersteunen.

4.2 Projectuitvoering

1. Maak concrete afspraken over taken, rollen en verwachtingen zowel met de projectpartners als met de deelnemers. Zorg voor regelmatige feedback en evalueer de activiteiten, zowel tijdens als na de uitvoering hiervan.
2. Maak beleid voor het omgaan met onverwachte terugtrekking van deelnemers (bijvoorbeeld een reservelijst). Raadpleeg de quick guide voor aanpassingen in de participant portal (Mobility Tool+) voor het toevoegen van partners of documenten.
3. Zijn er tussentijds wijzigingen in je project? Vraag dan een amendement aan.
4. Monitoring en (tussentijdse) evaluatie zijn belangrijk tijdens de projectuitvoering. Zit je nog op koers, is er bijstelling nodig? Organiseer hiervoor contactmomenten met projectpartners en deelnemers. Gebruik ook hiervoor de impacttool.
5. Bij een mobiliteitsproject is het slim om een bepaalde tijd na de terugkomst nogmaals een evaluatie uit te zetten onder de deelnemers. Dan wordt pas zichtbaar in welke mate de deelnemers hun nieuwe kennis en vaardigheden hebben kunnen inzetten binnen de organisatie. Hebben zij nieuwe ideeën aangedragen en wat hebben zij gedaan om deze te implementeren?
6. Voor ondersteuning organiseert het Nationaal Agentschap Erasmus+ monitoringsbijeenkomsten of kun je terecht bij je contactpersoon van Erasmus+.
7. Lees de Nieuwsbrief Erasmus+ voor nationale en Europese ontwikkelingen en evenementen die ondersteunend aan je project kunnen zijn en volg het Nationaal Agentschap Erasmus+ op social media.
8. Bezoek regelmatig EPALE, het digitale platform voor de volwasseneneducatie.

4.3 Verspreiding projectresultaten

1. Na het afronden van je project deel je de resultaten van je project met zoveel mogelijk mensen. Wat is er mooier dan dat andere organisaties óók gebruikmaken van wat jouw organisatie heeft ontwikkeld! Zo kunnen we van elkaar leren en elkaar inspireren.
2. Door de resultaten te verspreiden versterkt je organisatie het effect daarvan en verhoog je de duurzaamheid van je gesubsidieerde project.
3. De impact die je gaat verspreiden kan heel divers zijn. Het gaat er hierbij om waar de projectactiviteiten toe hebben geleid. Wat de leeropbrengsten daarvan zijn geweest.
4. In de programmagids Erasmus+ en op de website vind je informatie over hoe je dat zo effectief mogelijk kunt doen.

"Iedereen werkt mee als er een win-winsituatie is"

EPALE - Electronic Platform for Adult Education in Europe

Via Erasmus+ volwasseneneducatie kun je ook lid worden van EPALE, een elektronisch platform voor de volwasseneneducatie. Op deze site kun je een Europese partner zoeken voor je project, maar EPALE is verder niet direct verbonden met KA1 of KA2. EPALE is gratis toegankelijk voor iedereen die zich bezighoudt met lerende volwassenen. Je vindt er de laatste trends, innovaties, activiteiten, beleid en onderzoek op het gebied van de volwasseneneducatie, zowel in Nederland als in de rest van Europa. Je kunt actief deelnemen aan discussies, nieuwsberichten of evenementen plaatsen of een blog schrijven. EPALE is het Europese kruispunt waar alles samenkomt.

EPALE wordt ondersteund door 32 landen en is beschikbaar in 24 Europese talen. Door te inspireren, te informeren en te betrekken wil EPALE bijdragen aan de verbetering van de volwasseneneducatie. Uiteindelijk gaat het natuurlijk om het stimuleren van lerende volwassenen, zodat zij beter in staat zijn aansluiting te vinden in de maatschappij en op de arbeidsmarkt.

Wat kun je doen op EPALE?

- Begin met het aanmaken van een **profiel** op ec.europa.eu/epale/nl/user/register.
- Kom in **contact** met Europese professionals in de volwasseneneducatie. Dit kan zowel binnen als buiten de gebruikelijke professionele omgeving, zoals bibliotheken, beleidsmakers, bloggers, onderzoekers, vrijwilligers, docenten enzovoort.

- Deel jouw **ideeën, ervaringen, evenementen** en bespreekt issues met Europese professionals.
- Kom via de **partnersearchdatabase** in contact met samenwerkingspartners voor een (inter)nationaal project dat je wilt gaan uitvoeren.
- Krijg toegang tot meer dan 1.000 **kwaliteitsbronnen** die betrekking hebben op de volwasseneneducatie.
- Promoot je eigen **initiatieven** voor een groter bereik.
- Laat je **stem** horen via een blog of neem actief deel aan het pan-Europese debat.
- Blijf op de hoogte van interessante **evenementen** en **ontwikkelingen** in binnen- en buitenland en maak van EPALE je eerste klik van de dag!

Meer weten?

Bezoek én volg EPALE op:

Website: ec.europa.eu/epale/nl
Facebook: www.facebook.com/EPALE.nl
LinkedIn: www.linkedin.com/showcase/epale-nl---volwasseneneducatie/
Twitter: @EPALE_NL

Bijlage
Toegekende projecten

Een overzicht van organisaties die een project hebben toegekend gekregen in de Call 2014 tot en met Call 2018 (mobiliteit 1e ronde):

6.1 Lerende mobiliteit

Bibliocenter: Een leven lang leren in een plattelands bibliotheek | **COMPAS:** Educatieve ondersteuning voor startende ondernemers | **Cordaan:** Training en uitwisselingsprogramma Clubhuizen Nederland | **De Bibliotheek Maas en Peel:** Implementatie "Idea Store" | **Deltion College:** Deltion College supports adult learners | **EDOS Foundation:** Improvement of quality of work | Work in progress | **EPEA-NL:** PEC-NL | Changing landschapes | **Equisto:** Strenght Based Courses for ADHD Dyslexia Organizations | **EUROCLIO vereniging:** New Skills for More Impact: Building EUROCLIO as a Learning Organisation | **Ezzev Foundation:** Bottom-up online zelfhulp voor ouders met een achterstand | Bottom-up gestructureerde online zelfhulp voor ouders met een achterstand | **Foreign Roses:** Loom project | **Friesland College:** "Een kijkje bij de buren "Educatie als sleutel voor integratie van migranten. Op zoek naar nieuwe methodieken door kennisdeling in Europa | **HVOQuerido:** It Can Also Be Different | **Impuls & Woortblind:** Strenght based courses for ADHD Dyslexia organisations | **Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij:** Lifeboat Crew Exchange Europe | **Learn for Life:** Europeaan Imput in Lifelong Learning Lab | European Input for Sustainable Education and Learning | European input to the Dutch Learning Festival | **Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC Amsterdam:** Raising the quality of sexual diversity education | **ROC de Leijgraaf:** Adult Education in Europe | **ROC Mondriaan:** Mondriaan meets Finland | **Stichting Art of Transition:** Capacity Building for Community Educators | **Stichting Barka:** Adult education, social and vocational reintegration staff training in Barka's models of social development (2) | Staff training in social and vocational reintegration programmes for socially excluded-examples from Barka Network in Poland | **Stichting Cubiss Brabant:** Extending the Literacy Houses approach | **Stichting De Kleine Giraf:** International Intensive Training Nonviolent Communication | **Stichting Knowmads:** Strengthening Knowmads' international learning partnerships and further professionalise staff in management and teaching capacities | **Stichting Landelijk Contact van Museumconsulenten:** Deelname aan de European Museum Advisors Conference 2014: Museum work - Working for museums; en implementatie van de resultaten in het scholingswerk | **Stichting Lezen & Schrijven:** Moving towards a literate Europe: Strengthening European collaboration and communication | Literacy in Europe: deepening knowledge by strengthening networks | **Viva Las Vega's:** Professionalisering van de medemerkers | Nieuwe technologie en Europese synergie | From national grassroots education to ProVeg International | **Welzijn Lelystad:** Increasing Outreach and Participation through European Networks (IOPEN) in Non-formal Adult Education | **Stichting Wezenlijk:** Migrantenvrouwen

6.2 Strategische partnerschappen

EDOS Foundation: Validation policy for volunteering organizations | **ITTA UvA BV:** Autonomous Literacy Learners: sustainable results | **Stichting Mira Media:** Digital Generation Gap in Migrant and Low educated Families | **Stichting Kenniscentrum Pro Work:** ParaSkills Competition | **Stichting Vughterstede:** Generations Using Training for Social inclusion in 2020 | **EDOS Foundation:** Volunteer career guide | **Cooperatieve vereniging Pressure Line U.A.:** WorKit: Job Language Kit for Migrants | **Click F1:** REALLIFE: serious gaming and virtual reality to develop 21st century and employability skills | **Erik Kaemingk:** Transnational Peer Review for quality assurance in Validation of Non Formal and Informal Learning (VNFIL) Extended | **Europese Vereniging van Dierentuinen en Aquaria:** Zoo Keeper Competency Framework | **St. De Regenboog Groep:** Street Support and public nuisance - inclusive education strategies versus marginalization | **International Child Development Initiatives – ICDI:** Together Old and Young: Practitioners Learning and Upscaling Skills | **Betawerk B.V.:** onlinE PrOfessional Development in Second chance Education | **Fryske Akademy:** Communication competences for migrants and disadvantaged background learners in bilingual work environments | **ITTA UvA BV:** Working with volunteers in migrant language education: roles and competences | **De Mij-groep:** Back to (Net)work+ | **Stichting Kenniscentrum Pro Work:** Reinforce Europeans Digital, literacy and numeracy skills | **Friesland College:** You DIG-IT? How to deal with digital tools in 21st century education for low-skilled adults | **Stichting Cubiss Brabant:** Paving the way for essential skills houses | **Stichting EURICON:** European Driver Education in Road Safety | **DW-RS Producties:** Digital Literacy and Social Emotional Learning for Engagement and Employment | **PRO WORK:** European Skills Competition for people with a labour disability | **Storytelling Centre:** Alternative Ways to Learn a Second Language | **Hogeschool Utrecht:** Common European Numeracy Framework | **FlexPay BV:** Quality Development of Employment Specialists | **Nationaal Ouderenfonds:** Sharing Stories; Sharing Life | **HVO Querido:** It can also be different – Restoring dreams to tackle loneliness | **St. Dona Daria:** Happy and safe in the Community | **Internationale Arbeidsvereniging:** Healing Wounds | **Olde Vechte Foundation:** ReACT - Reacting to Adult Unemployment with Coaching & Training as tools

Colofon

Ins & Outs volwasseneneducatie Erasmus+
Laat je inspireren en doe óók mee!

Samenstelling
Riet Thijssen, Franka van de Wijdeven, Marieke Hanekamp, Peter van Deursen, Miryam de Hoo

Ontwerp
Punt Grafisch Ontwerp

Publicatie
NA Erasmus+ Onderwijs & Training | mbo – ve
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Tel.: +31 (0)73 6800762
mbo-ve@erasmusplus.nl
www.erasmusplus.nl

© oktober 2018, NA Erasmus+ Onderwijs & Training | mbo – ve
Deze publicatie is tot stand gekomen met subsidie van de Europese commissie, DG Onderwijs en Cultuur.
De verantwoordelijkheid voor deze publicatie ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is beschreven.
Bij het samenstellen van deze publicatie is getracht zo nauwkeurig en compleet mogelijk informatie te geven.
Aan de inhoud van deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

CINOP is verantwoordelijk voor de uitvoering en coördinatie van het Europese programma Erasmus+ Onderwijs & Training voor het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie.

Informatie

Het subsidieprogramma Erasmus+ wordt in Nederland uitgevoerd door twee Nationale Agentschappen: het Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training en het Nationaal Agentschap Erasmus+ Jeugd.

Nuffic, CINOP en het Nederlands Jeugdinstituut vormen samen deze Nationale Agentschappen, in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Check www.erasmusplus.nl voor meer informatie, stappenplannen en documenten van het subsidie-programma Erasmus+.

erasmusplusNL **erasmusplusjeugd** **erasmusplus-NL**

© oktober 2018, NA Erasmus+ Onderwijs & Training mbo-ve

Contact

Neem contact op met een van onderstaande organisaties als je vragen hebt over de subsidiemogelijkheden van Erasmus+ in een specifieke sector.

Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training

primair en voortgezet onderwijs en hoger onderwijs

Nuffic
Kortenaerkade 11
Postbus 29777
2502 LT Den Haag
T 070 4260 260
po-vo-ho@erasmusplus.nl

middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

CINOP
Stationsplein 14
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
T 073 6800 762
mbo-ve@erasmusplus.nl

Nationaal Agentschap Erasmus+ Jeugd

buitenschoolse jongerenprojecten en jeugd- en jongerenwerk

Nederlands Jeugdinstituut
Catharijnesingel 47
Postbus 19221
3501 DE Utrecht
T 030 2306344
erasmusplus@nji.nl

Deze brochure is mogelijk gemaakt met subsidie van de Europese Commissie.

Erasmus+